

Predikan på nyårsdagen - Guds Moders högtid

Av Emmanuel Martens (1920-2007), karmelit

I dag, på julens oktavdag, betonar Kyrkan speciellt Jungfru Marias roll i julmysteriet. På samma gång är det dagen som man kommit överens om att betrakta som kalenderårets första. Denna den profana nyårsdagens förbindelse med julmysteriet är inte utan mening: där ser vi hur tron förvandlar tiden. För oss kristna betyder ju julmysteriet att Gud själv har trätt in i tidens lopp. Och så har allt blivit annorlunda.

I sig själv är nyårsdagen inget mer än den första av årets 365 dagar, dagen då jorden börjar ett nytt kretslopp kring solen. Vi räknar tiden genom att räkna jordens rörelser: på en dag vrider jorden sig kring sin axel och på ett år kretsar den kring solen. Så är tiden ett oavbrutet, blint kretslopp. Den har varken ett *varifrån* eller ett *varthän*. Jorden följer sin bana och utför sina rörelser utan att bekymra sig det minsta om de människor som bor på den, deras lidanden och deras förhoppningar.

Men tron förvandlar tiden. Tron räknar inte jordens utan Guds hjärtas rörelser. Genom tron får tiden en ny axel: Guds kärleks stora gärningar som manifesteras i Jesu Kristi födelse och hans uppståndelse från de döda. Dessa höjdpunkter av Guds frälsande kärlek och alla de andra mysterierna ur Kristi och Kyrkans liv som vi firar under årets lopp, bryter dess blinda kretsande kring sig självt och kring jorden.

Genom tron har tiden och har vi alla fått ett *varifrån* och ett *varthän*. Så vet vi att jorden och var och en av oss har skapats av en oändlig, personlig kärlek, av honom som under julnatten, genom sin evige Son, själv ville träda in i tiden och bli människa med oss. Det är också han som kallar oss till sig, han som ger oss det saliga hoppet att vi en gång, genom vår förening med Jesus Kristus, för alltid får vara hos honom i hans eviga rike.

Så vet vi kristna att julmysteriets glans strålar över det nya årets början, för livet och tiden har fått en mening genom Barnet i krubban. Så är för oss Nyårsdagen inte bara den dag som man av praktiska skäl har kommit överens om att kalla årets första. För oss är den också tecknet på att Gud, som ville stiga ned till oss mitt i vår bräcklighet och vårt elände, också har tålmod med oss, barmhärtighetens tålmod som ständigt låter oss börja om på nytt, som ständigt vill ge oss nya chanser, dag efter dag och år efter år, nya chanser att vända om till honom, att äntligen ta hans kärlek på allvar och utan villkor överlämna oss åt hans omsorg.

Varje nytt år är ett nådens år: vi lever ju i nådens tid, tiden förvandlad till den nästan otroliga möjligheten att växa till i tron, och så alltmer likna Guds människoblivne Son för att en gång delta i hans eviga härlighet.

Vi lever i "nådens tid", eller, som Paulus uttrycker det i dagens andra läsning, i tidens fullbord "då Gud sände sin Son, född av en kvinna". Det var med denna kvinna, som vi i dag firar som Guds Moder, som allting började: tidens förvandling till gudomlig nåd. Hon var, enligt kyrkofadern Gregorios av Nazianzos, det människoblivna Ordets "gjutform, en gjutform som har fungerat utomordentligt bra". Jesus, "den osynlige Gudens avbild" (Kol 1:15), var i hela sin synlighet Marias barn. Som människa var Jesus, som inte hade någon mänsklig far, till fullo, både till kropp och själ, Marias son.

Det var hon, flickan från Nasaret, som gav Guds Son den mänskliga gestalt och det mänskliga hjärta som skulle uppenbara hans gudomliga härlighet. Allt i honom måste ha påmint om henne: hans ansikte och röst, hans sätt att röra sig och att gå, och inte minst hans hjärta och ande. Liksom varje barn var också Jesus under sina första levnadsår helt beroende av sin mor. Det var hon som lärde honom inte bara att tala utan också att be, inte bara att ta de första stegen utan också att smälta de första intrycken av glädje och smärta, och att så småningom upptäcka den lilla världen omkring honom. Så har Maria med mild och fast hand berett sin Son för det hemlighetsfulla uppdrag som väntade honom.

"Gud sände sin Son, född av en kvinna". "En kvinna", det låter ganska vagt och opersonligt. Men hela det människoblivna Ordets tillvaro i tiden berodde just på den kvinna som födde honom: det var hennes land och folk, hennes samhällsklass och miljö, hennes släkt och språk... som också skulle bli hans. Gud handlar alltid i världen genom människor, helt konkreta människor av kött och blod. Men han ger dem också alltid allt de behöver för sitt uppdrag. Marias uppdrag var helt unikt: att bli mor till Guds Son när han ville träda in i den syndiga världen för att befria den, en värld som var fången i och genomsyrad av synden.

Människans personliga synder, hennes själviskhet och kärlekslöshet, hennes njutningslust och maktbegär har ju på så sätt gjort sig gällande i det mänskliga samhället att de har skapat den syndiga situation som Kyrkan kallar arvsyndens. Hela mänskligheten är märkt av den och lever liksom i en förgiftad atmosfär som får var och en i sin makt och leder till personliga synder, som i sin tur förstärker den. Hela mänskligheten, men inte hon som var kallad att bli Guds Moder. Hon var den "högtbenådade", som ängeln kallar henne, hon var "full av nåd", befriad från arvsyndens fläck, så att hon kunde ge sitt fria samtycke till Guds plan med henne.

Så finns det också ett självklart samband mellan denna Guds Moders högtid och det faktum att denna dag också utropats till fredens dag. All oenighet och alla krig är en följd av världens syndiga situation, som skapar orättfärdiga strukturer med exploatering av de svaga och fattiga, hat och vanmakt hos de förtryckta.

Just genom sin syndfrihet känner Maria till fullo syndens fördärliga makt och förstår hon hur nödvändigt det är att vi alla först och främst öppnar våra hjärtan för Guds frid. Mer än någonsin skall vi i den situation vi lever i just nu söka vår tillflykt till Guds Moder, som också är Kyrkans och hela mänsklighetens Moder. Kyrkan kallar henne fredens och fridens Drottning. Låt oss ta vår tillflykt till hennes mäktiga förbön för vår syndiga och splittrade värld.